

Антуан
де Сент-Екзюпері

МАЛЕНЬКИЙ ПРИНЦ

Філософська казка

Харків
ФОЛІО
2020

Присвячую Леонові Верту

Я перепрошую дітей за присвяту цієї книжки дорослому чоловікові. Я маю по-важне виправдання: цей дорослий — мій найщиріший приятель у світі. Я маю і друге виправдання: він здатний розуміти все, навіть дитячі книжки. Я маю ще й третє виправдання: він живе у Франції, де голодує і мерзне. Тому він потребує розради. Якщо цих усіх виправдань не досить, я хочу присвятити цю книжку дитині, якою колись був той дорослий. Усі дорослі спершу були дітьми. (Але мало хто з них пам'ятає про це). Тож я виправляю свою присвяту:

*Присвячую Леонові Верту,
коли він був хлопчиком*

I

У шість років у книжці про праліс, яка мала назву «Невигадані пригоди», я побачив одного разу чудовий малюнок. Він зображував змія боа, що ковтав якогось хижака. Ось копія того малюнка.

У тій книжці писали: «Змії боа ковтають свою здобич цілою, не жують її. Потім боа не здатні ворухитись і сплять півроку, поки перетравлять».

Тоді я багато думав про пригоди в джунглях і зрештою й сам намалював кольоровим олівцем свій перший малюнок. Мій малюнок номер 1. Він був отакий:

Я показав свій шедевр дорослим і запитав, чи страшно їм від малюнка.

«Чому від капелюха має бути страшно?» — здивувались вони.

Але ж на моєму малюнку був не капелюх. Малюнок зображував змія боа, що перетравлював слона. Тоді я намалював середину змія, щоб дорослі таки зрозуміли. Дорослі завжди потребують пояснень. Мій малюнок номер 2 був отакий:

Але дорослі порадили кинути малювати зміїв боа, розрізаних або цілих, і взятися натомість до географії, історії, арифметики і граматики. Саме отак, у шестирічному віці, я й зрікся блискучої кар'єри художника. Я зневірився, бо обидва мої малюнки не мали успіху. Дорослі, коли самі, ніколи нічого не розуміють, а дітям нудно завжди і щоразу пояснювати їм.

Тож я був змушений обрати інший фах і навчився пілотувати літаки. Я літав потрохи в усьому світі. Географія справді стала мені у великій пригоді. Тільки глянувши, я зразу міг сказати, чи внизу Китай

чи Аризона. Таке знання неоціненне, якщо заблукав серед ночі.

Протягом свого життя мені не раз траплялося знайомитись із багатьма серйозними людьми. Я довго жив серед дорослих. Я бачив їх зблизька. Але моя думка про них стала не набагато кращою.

Коли я натрапив на дорослого, що видавався бодай трохи прозірливим, я робив над ним експеримент і показував свій малюнок номер 1, який завжди мав із собою. Мені кортіло дізнатися, чи цей дорослий справді тямущий. Але я завжди чув у відповідь: «Це капелюх». Тоді я вже не розповідав йому ані про зміїв боа, ані про давні ліси, ані про зорі. Переходив на його рівень. Розмовляв про бридж, гольф, політику й краватки. А дорослий радів знайомству з таким розважливим чоловіком.

II

Тож я жив отак сам, не маючи нікого, з ким можна щиро порозмовляти, аж поки шість років тому в Сахарській пустелі сталася аварія. Щось поламалося в моторі літака. Я не мав ні механіка, ні пасажирів і вирішив спробувати сам узятися за складний ремонт. Для мене то було питання життя або смерті. Питної води я мав щонайбільше на тиждень.

Першого вечора я заснув на піску за тисячу миль від усіх населених земель. Я був ще самотніший, ніж моряк із розтрощеного бурею корабля на плоту серед океану. Тож уявіть собі мій подив, коли вдосвіта мене розбудив дивний голосок. Він просив:

— Будь ласка, намалюй мені баранця!

— Га?

— Намалюй мені баранця...

Я зірвався на рівні ноги, немов уражений блискавкою. Протер очі. Глянув навколо. Побачив малого й дуже дивного хлопчика, що поважно дивився на мене. Ось його найкращий портрет, який згодом я зміг намалювати. Але мій малюнок, звичайно, аж ніяк не такий чарівний, як модель. І тут винен не я. Як я мав шість років, дорослі відохотили мене від кар'єри художника, і я нічого не навчився малювати, крім боа — цілих і розрізаних.

Я вирячив очі з подиву й роздивлявся ту постать. Не забувайте, я опинився за тисячу миль від усіх населених земель. А втім, анітрохи не здавалося, ніби той хлопчик заблукав, вмирає від втоми, спраги чи страху. Він аж ніяк не скидався на дитину,

загублену серед пустелі за тисячу миль від людських осель. Коли я нарешті спромігся подати голос, то запитав:

— Але... що ти тут робиш?

А він повторив, тихесенько, наче щось дуже серйозне:

— Будь ласка... намалюй мені баранця...

Коли таємниця надто разюча, не смієш не коритися їй. Хоч якими безглуздими видалися мені ті дії за тисячу миль від усіх населених місць, і то в смертельній небезпеці, я дістав із кишені аркуш паперу й ручку. І раптом пригадав, що вивчав передусім географію, історію, арифметику та граматику, і (не без дрібки лихого гумору) сказав хлопчику, що не вмію малювати. Та він наполягав:

— Пусте. Намалюй мені баранця.

Я ніколи не малював баранців, тож знову намалював йому один із двох малюнків,

на які був здатний. Зобразив цілого боа. І був приголомшений, почувши заперечення хлопчика:

— Ні-ні! Я не хочу слона в утробі боа. Цей змій украй небезпечний, а слон надто великий. А в мене все маленьке. Мені треба баранця. Намалюй мені баранця.

Тож я намалював.

Хлопчик уважно роздивився й мовив:

— Ні! Цей уже тяжко хворий. Намалюй мені іншого.

Я намалював:

Мій приятель лагідно, поблажливо
всміхнувся:

— Ти ж і сам добре бачиш... це не бара-
нець, а баран. У нього роги...

Тож я намалював ще раз:

Але й цей малюнок не схвалили, як і решту:

— Цей надто старий. Я хочу баранця, який житиме довго.

Мені вже уривався терпець, бо я квапився розбирати мотор, тож я нашкрябав отакий малюнок.

І пояснив:

— Це ящик. Баранець, якого ти хочеш, там усередині.

Але я дивом дивувався, побачивши, як проясніло обличчя мого малого судді:

— Він точнісінько такий, як я хотів! Як по-твоєму, баранцеві треба багато трави?

— Чого ти запитуєш?

— Бо в мене все маленьке...

— Йому вистачить. Я намалював тобі
малого баранця.

Хлопчик нахилився над малюнком:

— Не такого вже й малого... Ти ба! Він
заснув...

Отак я познайомився з Маленьким
Принцом.

Ось його найкращий портрет, який зго-
дом я зміг намалювати.